

**Wytyczne Instytucji Zarządzającej
Lubuskim Regionalnym Programem Operacyjnym
w zakresie informacji i promocji dla beneficjentów.**

Zielona Góra, sierpień 2008 r.

**PROGRAM
REGIONALNY**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

LRPO
LUBUSKI
REGIONALNY
PROGRAM
OPERACYJNY
2007-2013

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

SPIS TREŚCI

1. Podstawy prawne.....	3
2. Skróty i terminy.....	3
3. Informacje ogólne	4
4. Oznaczanie materiałów informacyjnych i promocyjnych	4
5. Narzędzia informacji i promocji i ich zastosowanie	6
6. Nadzór nad przestrzeganiem przepisów dotyczących promocji.....	8

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik nr1.....	9
Załącznik nr2.....	10
Załącznik nr3.....	11

1. Skróty i terminy

1.1 Lista skrótów używanych w dokumencie:

- a. EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
- b. IZ LRPO – instytucja zarządzająca Lubuskim Regionalnym Programem Operacyjnym na lata 2007-2013 – Zarząd Województwa Lubuskiego
- c. KE – Komisja Europejska,
- d. LRPO – Lubuski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007-2013
- e. NSS – Narodowa Strategia Spójności
- f. NSRO – Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia,
- g. MRR – Ministerstwo Rozwoju Regionalnego.

1.2 Ilekcć w niniejszych wytycznych mowa jest o:

- a. rozporządzeniu - należy przez to rozumieć Rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 ustanawiające ogólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1260/1999 (Dz.Urz. WE L210 z 31.07.2006);
- b. rozporządzeniu wykonawczym - należy przez to rozumieć Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1828/2006 ustanawiające szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11.07.2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności oraz rozporządzenia (WE) 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego;
- c. wytycznych - należy przez to rozumieć wytyczne w zakresie informacji i promocji;
- d. Planie komunikacji - należy przez to rozumieć plan przygotowany przez IZ LRPO, obejmujący cały okres programowania 2007-2013;
- e. planie działań komunikacyjnych - należy przez to rozumieć plan przygotowywany przez IZ, dotyczący jednego roku kalendarzowego,
- f. funduszach europejskich – należy przez to rozumieć fundusze strukturalne i Fundusz Spójności.

2. Podstawy prawne

- 2.1 Wytyczne przygotowane zostały na podstawie art. 35 ust. 3 pkt 11 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju z dnia 6 grudnia 2006 r. w celu zapewnienia jednolitości zasad prowadzenia działań informacyjnych i promocyjnych dotyczących Funduszy Europejskich.
- 2.2 Podstawowe zasady dotyczące promocji i informacji zawarte są w Rozporządzeniu Rady (WE) nr 1083/2006 ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającym rozporządzenie (WE) nr 1260/1999;
- 2.3 Szczegółowy zakres obowiązków instytucji zarządzającej w zakresie promocji i informacji zawarty jest w Rozporządzeniu Komisji (WE) nr 1828/2006 ustanawiającym szczegółowe zasady wykonania Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006, ustanawiającego ogólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności oraz Rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego

3. Informacje ogólne

- 3.1 Niniejsze wytyczne określają podstawowe wymagania odnośnie działań informacyjnych i promocji projektów realizowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Lubuskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013. Wskazują zasady wizualizacji poszczególnych elementów, a także charakteryzują narzędzia stanowiące podstawę działań informacyjnych i promocyjnych.
- 3.2 informowanie o udziale środków pochodzących z funduszy europejskich w finansowaniu realizowanych projektów jest obowiązkiem beneficjenta programu, Obowiązek ten określa art. 8 Rozporządzenia Komisji (WE) 1828/2006.
- 3.3 Beneficjent zobowiązany jest do stosowania aktualnych wytycznych i aktualizowania działań informacyjno-promocyjnych w razie ich zmiany.
- 3.4 Wytyczne zaczynają obowiązywać z dniem ogłoszenia. Wszelkie materiały, w tym dokumentacja sporządzona przed dniem ogłoszenia Wytycznych, powinny być zgodne z wskazówkami dot. informacji i promocji, zawartymi w *Podręczniku dla beneficjenta Lubuskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013 z dnia 5 sierpnia 2008 r.*

4. Oznaczanie materiałów informacyjnych i promocyjnych

- 4.1 Wymagania w zakresie działań informacyjno-promocyjnych, powinny być stosowane w szczególności do:
 - a. korespondencji prowadzonej w sprawie realizacji projektu z wykonawcami oraz instytucjami zaangażowanymi we wdrażanie LRPO,
 - b. umów z wykonawcami,
 - c. dokumentacji przetargowej,
 - d. ogłoszeń dotyczących wyboru wykonawcy,
 - e. materiałów konferencyjnych, materiałów multimedialnych, szkoleniowych, broszur, ulotek, plakatów, gadżetów,
 - f. materiałów prasowych,
 - g. stron internetowych informujących o realizowanym projekcie,
 - h. oznaczenia różnego rodzaju urządzeń i sprzętów nabytych w ramach projektu,
 - i. oznaczenia miejsc budowy, nieruchomości, w których realizowany jest projekt, z informacją, że dana nieruchomość została wybudowana/zakupiona ze środków pomocowych (jeśli dotyczy),
 - j. pozostałych elementów projektu, dla których nie określono specyficznych wymagań.
- 4.2 Wszelka dokumentacja związana z realizacją projektu oraz materiały informacyjne, promocyjne i szkoleniowe, w zależności od ich wielkości, rodzaju i techniki wykonania powinny być oznaczane według dwóch możliwych wariantów: podstawowego dla dużych materiałów oraz minimalnego dla małych materiałów.
- 4.3 Do materiałów promocyjnych, określanych jako duże, w odniesieniu do których obowiązuje wariant podstawowy należą wszystkie materiały, na których oznaczenia w wariantie podstawowym są czytelne.
- 4.4 Do dużych materiałów informacyjnych należą w szczególności:
 - a. tablice informacyjne,
 - b. tablice pamiątkowe,
 - c. billboardy, plakaty,
 - d. banner, stand, roll-up, ścianki konferencyjne,
 - e. namioty, stoiska wystawowe itp.

- f. publikacje – foldery, ulotki,
- g. informacje prasowe,
- h. ogłoszenia i artykuły prasowe,
- i. reklamy prasowe informujące o realizacji inwestycji ze środków LRPO
- j. Strony internetowe,
- k. ogłoszenia internetowe,
- l. filmy,
- m. prezentacje multimedialne

4.5 Do małych materiałów promocyjnych zalicza się między innymi

- a. gadżety: długopisy, kubki, breloczki itp.
- b. nadruki na płytach CD/DVD, itp.
- c. papier firmowy,
- d. bilety wizytowe,
- e. karty grzecznościowe,
- f. koperty, korespondencja w ramach projektu
- g. naklejki na sprzęt i wyposażenie itp.
- h. identyfikatory

4.6 Wybór zastosowanego wariantu zależy od wielkości materiału, rodzaju i techniki wykonania, przy czym IZ LRPO rekomenduje stosowanie wariantu podstawowego w każdym przypadku, gdy warunki techniczne to umożliwiają

4.7 Wariant podstawowy

4.7.1 Do stosowania wariantu podstawowego w oznaczaniu dokumentów, materiałów informacyjnych i promocyjnych zobowiązani są beneficjenci używający materiałów sklasyfikowanych w punkcie 4.4 jako „duże”

4.7.2 Wariant podstawowy przewiduje zamieszczenie na materiałach co najmniej:

- a. logo Narodowej Strategii Spójności z dopiskiem Program Regionalny
- b. Herb Województwa Lubuskiego
- c. logo Unii Europejskiej z odwołaniem słownym do Unii Europejskiej i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego
- d. hasło promocyjne LRPO – „Fundusze Europejskie dla rozwoju lubuskiego”
- e. informację o współfinansowaniu projektu ze środków Unii Europejskiej: *„Projekt współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Lubuskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007 – 2013”* w przypadku projektów współfinansowanych dodatkowo z budżetu państwa należy zamieścić informację: *„Projekt współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz z budżetu państwa w ramach Lubuskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007 – 2013”*.

4.7.3 Hasło LRPO „Fundusze Europejskie dla rozwoju lubuskiego” umieszczane może być w dowolnym miejscu materiału promocyjnego, poza paskiem logotypów

4.7.4 Treść informacji o współfinansowaniu może być poddawana modyfikacji, rozwinięciu. Może być umieszczana tylko pod paskiem logotypów

4.7.5 W informacji o współfinansowaniu należy posługiwać się pełnymi nazwami: Unia Europejska, Europejski

Fundusz Rozwoju Regionalnego, Lubuski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007-2013. Nie należy używać skrótów UE, EFRR, LRPO.

- 4.7.6 W przypadku materiałów wymienionych w punkcie 4.4 w podpunktach **d-m** stosowanie hasła nie jest obowiązkowe. Jest zalecane, opcjonalne w zależności od wielkości, rodzaju, charakteru i techniki wykonania.

4.8 Wariant minimalny

- 4.8.2 Wariant minimalny ma zastosowanie w przypadku materiałów, których wielkość, bądź wielkość obszaru zadruku uniemożliwia zastosowanie wariantu podstawowego w sposób zapewniający czytelność.
- 4.8.3 Wariant minimalny przewiduje zamieszczenie na materiałach co najmniej:
- a. logo NSS – Program Regionalny¹
 - b. Herb Województwa Lubuskiego (opcjonalnie z odwołaniem słownym do Lubuskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013)
 - c. flagę UE wraz z dopiskiem „Unia Europejska” (w wyjątkowych sytuacjach, gdy technika wykonania uniemożliwia czytelne umieszczenie odwołania słownego, element ten jest nieobowiązkowy).²

5. Narzędzia informacji i promocji i ich zastosowanie

- 5.1 Beneficjent informuje opinię publiczną o przyznanej dofinansowaniu za pomocą nośników podstawowych, opisanych szczegółowo w punktach 5.5-5.9, oraz dodatkowych, opisanych w punktach 5.10, 5.11.
- 5.2 Rodzaj stosowanego nośnika uzależniony jest od rodzaju i wartości inwestycji. Preferencje odnośnie wykorzystania nośników, określają punkty 5.5-5.11.
- 5.3 Informacje o zakresie realizacji projektu i o wsparciu z Unii Europejskiej powinny zostać zamieszczone w momencie rzeczowego rozpoczęcia realizacji projektu.
- 5.4 W przypadku, gdy termin rzeczowego rozpoczęcia realizacji projektu przypada przed podpisaniem Umowy o dofinansowanie, wówczas Beneficjent zobligowany jest do zamieszczenia tablicy informacyjnej w dzień po podpisaniu Umowy.
- 5.5 w przypadku dużych inwestycji infrastrukturalnych, których całkowity koszt wynosi ponad **10 mln PLN**, beneficjent zobowiązany jest stosować **billboardy**, które powinny wyraźnie informować o zaangażowaniu funduszy Unii Europejskiej w realizację projektu.
- 5.5.1 Wielkość stosowanej tablicy powinna zostać dostosowana do skali przedsięwzięcia, o którym informuje. Rozmiary billboardu nie powinny być mniejsze niż **2 m na 2,5 m**.
- 5.5.2 Układ billboardu musi spełniać następujące warunki:
- 5.5.3 co najmniej 25% całej powierzchni tablicy powinno być poświęcone informacji o zaangażowaniu Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego Unii Europejskiej w realizację projektu,
- 5.5.4 na tablicy należy zamieścić elementy wizualizacji wg wariantu podstawowego
- 5.5.5 rozmiar czcionki użytej do wskazania na finansowy wkład UE nie może być mniejszy niż rozmiar napisu wskazującego na udział krajowy, chociaż format pisma może być inny,
- 5.5.6 dodatkowo billboard może zawierać informację na temat wartości inwestycji oraz procentowego udziału środków z Unii Europejskiej oraz innych źródeł w jej finansowaniu.
- 5.5.7 zaleca się stosowanie białego tła. Nie dopuszczalne jest stosowanie jako tła kolorów jaskrawych. W załączniku nr 3. znajduje się przykładowy sposób rozmieszczenia informacji na tablicy. Punkt 5.6.7 stosuje się odpowiednio w stosunku do wszelkich innych tablic informacyjnych z wyłączeniem tablicy pamiątkowej, opisanej w punkcie 9.

¹ paski logotypów zamieszczone są do pobrania na stronie internetowej www.lrpo.lubuskie.pl.

² przykłady: załącznik 2

- 5.6 Dla projektów infrastrukturalnych o wartości poniżej 10 mln PLN tj. m.in.: budowy, przebudowy, modernizacji dróg, budynków, mostów, kanalizacji, sieci wodociagowych itp. stosuje się **tablice informacyjne**
- 5.6.1 Układ tablicy powinien spełniać warunki opisane dla billboardu. Tablica nie powinna być mniejsza niż **70 cm x 90 cm**.
- 5.6.2 Napisy na tablicy informacyjnej powinny zostać wykonane w sposób czytelny i trwały. Kolor tablicy powinien być biały. Informacje zawarte na tablicach informacyjnych powinny zawierać elementy wariantu podstawowego.
- 5.7 w przypadku małych inwestycji (zakup sprzętu, wyposażenia, zagospodarowanie terenu) stosowane są **tabliczki informacyjne**. Minimalna wielkość tabliczki to **25 cm x 30cm**.
- 5.7.1 Informacje zawarte na tabliczkach powinny zawierać elementy wariantu podstawowego
- 5.8 **Naklejki (wlepki)** stosowane są w przypadku zakupu wyposażenia, komputerów, środków transportu, mniejszych środków trwałych.
- 5.8.1 Naklejka powinna być naklejona bezpośrednio na dany przedmiot, jednakże w taki sposób, aby nie utracić gwarancji lub rękojmi, nie zniszczyć przedmiotu.
- 5.8.2 W przypadku środków transportu naklejkę można zamieścić w sposób umożliwiający jej bezpieczne usunięcie po okresie trwałości projektu.
- 5.8.3 Wielkość naklejki powinna być dostosowana indywidualnie do przedmiotu i proporcjonalnie do jego wielkości. Jeśli wielkość zakupionego środka trwałego na to pozwala należy stosować wariant podstawowy. W przeciwnym wypadku stosuje się wariant minimalny.
- 5.9 W celu pozostawienia trwałej informacji o wsparciu inwestycji ze środków Unii Europejskiej z EFRR w ramach LRPO. Stosuje się **tablice pamiątkowe**.
- 5.9.1 Stałe tablice pamiątkowe należy umieszczać w miejscach publicznych po zakończeniu rzeczowej realizacji projektu. Zakłada się, iż wielkość takich tablic powinna być nie mniejsza 70 cm x 90 cm.
- 5.9.2 Napisy na tablicy informacyjnej powinny zostać wykonane w sposób czytelny i trwały. Kolor tablicy jest dowolny, ale powinien być kontrastowy w stosunku do liter na niej zamieszczonych w celu zachowania czytelności tablicy.
- 5.9.3 W sytuacji gdy rzeczowa realizacja projektu dobiegła końca przed podpisaniem Umowy o dofinansowanie Beneficjent zamieszcza tablicę pamiątkową, po podpisaniu Umowy.
- 5.9.4 Tablice pamiątkowe muszą zawierać elementy wizualizacji wg wariantu podstawowego
- 5.9.5 Beneficjent może również zamieścić informację na temat wartości inwestycji oraz procentowego udziału środków z Unii Europejskiej oraz innych źródeł w jej finansowaniu.
- 5.9.6 Jako tła tablicy pamiątkowej nie należy używać jaskrawych kolorów.
- 5.9.7 **Stosowanie tablic pamiątkowych dla wybranych inwestycji**
- 5.9.7.1 W przypadku budowy lub modernizacji całych budynków, tablice pamiątkowe powinny być umieszczone na zewnątrz budynku.
- 5.9.7.2 Dla modernizacji pomieszczeń lub części obiektu, tablica pamiątkowa powinna znaleźć się w części, której dotyczył projekt. Wielkość tablicy pamiątkowej będzie w tych przypadkach uzależniona od warunków powierzchniowych i może być mniejsza od wymaganej.
- 5.9.7.3 W przypadku wszystkich innych inwestycji, gdzie niemożliwe lub niecelowe byłoby umieszczenie tablicy pamiątkowej o wymiarach 70 cm x 90 cm, należy umieścić tabliczkę z przejrzystą i czytelną informacją o współudziale Unii Europejskiej w finansowaniu projektu oraz zawierającą wszystkie elementy wymagane dla tablic pamiątkowych. Minimalna wielkość tabliczki to 25 cm x 30 cm.
- 5.9.7.4 Jeżeli zakres projektu obejmuje inwestycję w infrastrukturę połączoną z zakupem wyposażenia, na tablicy pamiątkowej powinna znaleźć się informacja na ten temat w postaci tekstu: „Wydatki związane z inwestycją oraz zakupem wyposażenia dla projektu pt... są współfinansowane przez

Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz budżet państwa w Ramach Lubuskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013”.

- 5.9.7.5 W przypadku zakupu sprzętu ruchomego należy zamieścić na nim elementy wymagane dla materiałów informacyjnych i promocyjnych w postaci naklejek.
- 5.9.7.6 W przypadku projektów polegających tylko na zakupie pojedynczego sprzętu i urządzeń należy oznaczyć sprzęt logo Unii Europejskiej wraz z podpisem Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, logo Programu Regionalnego oraz logo Lubuskiego Regionalnego Programu Operacyjnego.
- 5.9.7.7 Dla pozostałych inwestycji należy stosować taki sposób oznaczenia, aby informacja o współfinansowaniu projektu w ramach środków Unii Europejskiej nie budziła wątpliwości.
- 5.9.8 Tablica pamiątkowa powinna zastąpić billboard/tablicę informacyjną/tabliczkę informacyjną w momencie rzeczowego zakończenia projektu.
- 5.9.9 Tablice pamiątkowe należy umieszczać na okres co najmniej 5 lat. Nie ma obowiązku usunięcia tablicy po upływie tego terminu. Dopuszczalne jest pozostawienie tablicy informacyjnej, gdy spełnia wszystkie wymagania przewidziane dla tablicy pamiątkowej.
- 5.9.10 W wyjątkowych sytuacjach i przypadkach dopuszczalne jest zastosowanie kolorystyki czarno-białej w konstrukcji tablicy pamiątkowej.
- 5.10 Wszystkie **publikacje** oraz **narzędzia komunikacji audiowizualnej** na stronie tytułowej publikacji bądź stronie wprowadzającej (początkowej), w przypadku środka audiowizualnego, muszą zawierać elementy wskazane w wytycznych jako wariant podstawowy lub minimalny.
- 5.11 Dopuszcza się organizowanie dodatkowych akcji promocyjnych związanych z ważnymi etapami realizacji projektów, np. inauguracją rozpoczęcia realizacji projektu, momentem położenia kamienia węgielnego pod budowę etc.
 - 5.11.1 Wszystkie te wydarzenia powinny zostać podane do wiadomości opinii publicznej.
 - 5.11.2 Instrumentami, które mogą być w tym celu wykorzystane są:
 - a. konferencje prasowe,
 - b. notki prasowe,
 - c. strony internetowe.
 - 5.11.3 Do wszystkich powyższych przedsięwzięć należy zastosować elementy wariantu podstawowego, bądź minimalnego, tak by nie było wątpliwości o źródłach finansowania i aby promocja projektu była prowadzona zgodnie z obowiązującymi zasadami.

6. Nadzór nad przestrzeganiem przepisów dotyczących promocji

- 6.1 Nadzór nad przestrzeganiem zasad stosowania środków promocji i informacji o realizowanym projekcie będzie egzekwowany na podstawie zapisów umowy o dofinansowanie projektu, zawartej między Beneficjentem a IZ LRPO.
- 6.2 Niedopełnienie warunków umowy w tym zakresie może skutkować wstrzymaniem środków, a nawet koniecznością zwrotu nieprawidłowo wydanych środków, w skrajnych przypadkach rozwiązaniem umowy o dofinansowanie projektu.

Fundusze Europejskie...dla rozwoju lubuskiego

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Lubuskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007 – 2013.

**PROGRAM
REGIONALNY**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

**Projekt współfinansowany przez Unię Europejską ze środków
Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach
Lubuskiego Regionalnego Programu Operacyjnego
na lata 2007 - 2013**

wartość projektu: 4 500 000 PLN
poziom dofinansowania ze środków Unii Europejskiej: 50 %

LRPO LUBUSKI
REGIONALNY
PROGRAM
OPERACYJNY
2007-2013

FUNDUSZE EUROPEJSKIE...
...dla rozwoju Lubuskiego

